

P A N U :

Naiset Tähtitornissa

Westlingin-Julianderin observatorio 1873/75 on aiheuttanut muutamia puhelinsoittoja, jopa läheisempiäkin herttaisia tervehdyksiä, joista kaikista lämpimät kiitokset. Totesin jo, että merikoulun tähtitornista tehtiin Tähtitornin kahvila 1923. Ainakin on tuolta vuodelta olemassa huhtikuussa allekirjoitettu rakennus- ja korjaussuunnitelma, jonka otsikkona on TÄHTITORNIN KAHVILA Linnansaarella. Tornin siltatien puoleinen lisärakennus, keittiö, on tietysti myöhäissyntyinen, olisikohan rakennettu vasta mainittuna vuonna! Tässä vuoden 1923 pohjapiirustuksessa myös pääportaat ovat nykyisellä paikallaan, kun sensijaan vallien puoleisia portaita tähänkään piirustukseen ei ole merkitty, eikä niitä ilmeisesti vie-

lä silloinkaan rakennettu. Kuuka muistaa?

Tornin kivijalkana toimivasta "ruutikellarista" olen silloin tällöin joutunut keskusteluihin sekä asiantuntijain että tavallisten avojalkasten kanssa. Westlingin 1873-vuoden piirustuksen poikkleikkauskuvassa on kauniisti piirretty luonnonvaraiselta vaikuttava kivijalka, ruutikellarin jäännökset sellaisina kuin ne olivat 80 vuotta varastokellarin räjähdysten jälkeen vuosikymmenien jäljiltä. Näin oletan. Kivijalka päättyy kuitenkin siinä, missä on suunnitellun tähtitornin matalan osan, avokatoksen Pokkisen väylän puoleinen "seinä". Sekä vallien että siltatien puolelle kiviröykkiön "katto" kuitenkin jatkuu, vallien puolelle suunnilleen saman levyisenä kuin

1923 ja nykyisin, tien puolelle, nähdäkseni, nykyistä hieman kapeampana. Piirustuksen mukaan tätä nykyistä terassi-osaa jatkettiin 1923 (tai sen jälkeen), levitettiin hieman tien puolelle ja tornin läpimitan verran Pokkisen puolelle. Oletettavasti materiaali näihin levennyksiin haalittiin saarella hajallaan tai ehkä joissain läjissäkin olleista kivistä. Näin syntyi nykyisen tornin perusta, pohjakerros sisään kätkeytyvine vanhoine holvikellareineen. Kukahan olisi ollut ajamassa ja pykäämässä? Joku näistä miehistä voi hyvinkin elää ja vaikuttaa keskelämme. Ei kai vain Pulkkinen Aapeli ollut yksi heistä?

Tähtitorni muotoiltiin siis tällöin uudelleen ja siihen rakennettiin keittiösiipi. Soittelin useille kunnianarvoisille frouville, joilla on ikää enemmän kuin naisväki tavallisesti noteeraa. Joku muisteli, että Tähtitorni oli ensin vuokratuna kahvilaksi jollekin yksityiselle. Sitten on varmaa, että sen vuokrasivat kaupungilta lotat, Lotta Svärd-järjestön Oulun paikallisosasto. Ainakin 1930-

luvun alussa siinä oli lottakahvila, erään muistaman mukaan, kuulemma, jo 1928. Rouva Mandi Alanteesta tuli 1938 Oulun lottien muonitusosaston päällikkö, ja siitä lähtien Tähtitornin kahvila kuului hänen komentoonsa lopulle marraskuuta 1944. jolloin tämä kunniakas järjestö välirauhasopimuksen perusteella lakkautettiin.

Kun maassa oli rauha, jatkui vapaaehtoinen työ sotiemme eloon jääneiden uhrien, invalidien, auttamiseksi. Sotainvalidiyhdistysten yhteyteen syntyi naisosastoja, Ouluun myös, ja nyt vuokrasi Sotainvalidien Veljesliiton Oulun alaosasto Tähtitornin kahvilakseen. Sotainvalidien naiset ovat siitä lähtien huolehtineet Tähtitornin kahvilasta pitäen sitä avoimena kunakin vuonna vapusruska-aikaan. Kauniina ja lämpiminä kesäaikoina Tähtitorni onkin ihanteellinen virkistäytymispaikka. Ensi vappuna kohoaa sotainvalidien viiri jälleen tornin lippusalkoon. Toivotamme kaikki tälle muistoista rikkaalle historialliselle tornille valoisa tulevaisuutta!